

PREVENCE JAKO NEJSILNĚJŠÍ ZBRAŇ V BOJI PROTI ONKOLOGICKÝM ONEMOCNĚNÍM

JOUKALOVÁ Z.
MASARYKŮV ONKOLOGICKÝ ÚSTAV BRNO
CENTRUM KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

Masarykův onkologický ústav (MOÚ) v Brně je jedinečné zdravotnické zařízení v České republice, specializované onkologické centrum s nadregionální působností, kde jsou na jednom místě soustředěny všechny nezbytné medicínské obory pro zajištění komplexní onkologické péče, které zahrnují epidemiologii, diagnostiku, jednotlivé modalitty protinádorové léčby, rehabilitaci, vědecko-výzkumnou práci i pre- a postgraduální výuku a osvětovou činnost zaměřenou na širokou veřejnost. Je to ústav, který se zabývá léčbou onkologických onemocnění už více než 70 let. A právě díky svým letitým zkušenostem s léčbou rakoviny kladou jeho pracovníci velký důraz na prevenci a snaží se některými programy určenými široké veřejnosti podchytit nádorové onemocnění včas. Bohužel, zdravotní pojišťovny něco podobného nenabízejí. Podle platných vyhlášek jsou k dispozici pouze dílčí preventivní onkologická vyšetření hrazená ze zdravotního pojištění, v některých případech omezena na určitou etapu života (např. mamární screening určený ženám od 45 do 69 let, a to jednou za dva roky). Tato vyšetření jsou však pro časný záchyt většiny nádorů nedostatečná. Proč? Dvouletý interval může být v některých případech příliš dlouhý, není doceněn význam rodinné onkologické anamnézy a kromě jiného chybí také komplexní pohled. Proto MOÚ přišel s programem určeným samoplátcům, který nazval **Preventivní onkologický program pro každého**, jehož mottem je: Důležitější, než onemocnět léčit, je jim předcházet...

Jeho cílem je záchyt zhoubných nádorů v časném, plně vyléčitelném stadiu. Zahrnuje základní vyšetření nejčastějších onkologických diagnóz - komplexní vyšetření onkologem, vyšetření krve s důrazem na tumormarkery (celkem 27 položek), vyšetření moči, rtg. plic, hemokult, v případě nutnosti kolonoskopie, UZ břicha - jater, slinivky, ledvin, u žen gynekologická prohlídka včetně cytologie pochvy..., u mužů vyšetření varlat a prostaty a dále prevence interních chorob, EKG, echo srdce a poradna zdravé výživy (obezitologie).

Podnět k tomuto kroku dal odborníkům z MOÚ program nazvaný Péče onkologů o seniory, který byl v ústavu zaveden v březnu 2004. Ze statistiky za minulý rok (2005) vyplývá, že bylo vyšetřeno celkem 681 seniorů, z toho u 55 bylo objeveno nádorové onemocnění = 8 %. Znovu tak bylo potvrzeno, že nádorové onemocnění lze cíleným vyšetřením odhalit ještě ve stadiu, kdy nečiní žádné potíže a kdy je vyléčitelné.

Možná, že řada lidí se pozastaví nad tím, že jde o vyšetření, která si musí lidé sami platit (Preventivní onkologický program pro každého stojí 2 000,- Kč). Ale ani ty nejvyspělejší země světa nemají na to, aby hradily veškerou zdravotní péči jen z prostředků povinného zdravotního pojištění.

Musíme si zvyknout, že jsme za své zdraví odpovědní sami, že nemůžeme od státu očekávat, že se postará o všechno. Proto bychom měli využívat všech možností, jak onemocněním předcházet, sami aktivně vyhledávat preventivní programy, které dávají určitou vnitřní jistotu, že se nám zatím zákeřná nemoc vyhýbá. Tak, jak jsme ochotni - a vůbec o tom neuvažujeme - s autem jezdit na pravidelné garanční prohlídky, abychom měli jistotu, že nám na silnici neselže (a vůbec se nedivíme, že nás stojí mnohdy tisíce), tak bychom si měli zvyknout chodit na jakési „garanční prohlídky“ i se sebou samými (a věnovat určitý obnos i do svého zdraví).

V MOÚ jsou tedy nabízeny prohlídky:

1. pod jednou střechou,
2. provedeny odborníkem,
3. časově nenáročné,
4. maximálně efektivní k danému rozsahu vyšetření.

A ještě několik statistických čísel, která mohou o nutnosti preventivních prohlídek v oblasti onkologie přesvědčit:

- přibližně každý 3. obyvatel České republiky onemocní v průběhu svého života nádorovým onemocněním
- každoročně onemocní nádorovým onemocněním zhruba 50 000 obyvatel České republiky,
- 29 000 obyvatel této země na nádorové onemocnění každoročně zemře,

- Česká republika zaujímá ve výskytu řady onkologických onemocnění přední místa, ve výskytu rakoviny tlustého střeva má dokonce smutný světový primát.

Časně zachycená nádorová onemocnění jsou vyléčitelná, při léčbě časných fází solidních nádorů převládají prosté lokální chirurgické metody, léčba časných nádorových chorob neinvalidizuje, nezmrzačuje, nemá dlouhodobé důsledky a v neposlední řadě léčba časných stadií stojí mnohem méně peněz.

Na webových stránkách Masarykova onkologického ústavu -
 - Preventivní program MOÚ - lze také najít tabulku, která zachycuje přehled nejčastějších nádorových onemocněních v jednotlivých věkových kategoriích, který vychází z dat Národního onkologického registru (vyjma nádorů kůže):

Věk	15 - 25	26 - 35	36 - 45
ženy	nádory krve a uzlin	nádory gynekologické	nádory gynekologické
	nádory gynekologické	nádory krve a uzlin	nádory prsu
	nádory štítné žlázy	nádory štítné žlázy	nádory krve a uzlin
muži	nádory krve a uzlin	nádory varlat	nádory krve a uzlin
	nádory varlat	nádory krve a uzlin	nádory varlat
	nádory mozku	nádory mozku	nádory kolorekta

Věk	46 - 55	56 - 65	66 - 75	76 - výše
ženy	nádory prsu	nádory prsu	nádory prsu	nádory horního zažívacího traktu
	nádory gynekologické	nádory gynekologické	nádory kolorekta	nádory kolorekta
	nádory kolorekta	nádory kolorekta	nádory horního zažívacího traktu	nádory prsu
muži	nádory plic	nádory plic	nádory plic	nádory kolorekta
	nádory kolorekta	nádory kolorekta	nádory kolorekta	nádory prostaty
	nádory horního zažívacího traktu	nádory horního zažívacího traktu	nádory prostaty	nádory horního zažívacího traktu

nádory kolorekta = nádory tlustého střeva a konečníku

nádory horního zažívacího traktu = nádory jícnu, žaludku, tenkého střeva, žlučových cest, jater a slinivky břišní

Preventivní onkologický program pro každého byl zaveden v MOÚ od 2. května letošního roku. Aby měl lékař na každého zájemce dostatek času, bylo plánováno denně vyšetřit 6, maximálně 7 lidí. Hned od začátku byl o něj veliký zájem. Do konce července se jej zúčastnilo 310 lidí z celé republiky i ze zahraničí (většinou se jednalo o klienty, kteří mají v naší republice příbuzné - Slovensko, Itálie, Anglie, Švédsko). Z toho u 5 klientů byla zjištěna rakovina ledvin a 1x rakovina varlat, neonkologických onemocnění několik desítek, většinou hypertenze, zvýšená hladina cholesterolu, ložisková onemocnění jater a plic. Znamená to 2% záchyt onkologických onemocnění, což dokazuje, že byl program sestaven optimálně a že má své velké opodstatnění. Je jen škoda, že zatím MOÚ nenašel další spojence, kteří by podobně vyšetření nabízeli i v jiných částech republiky.